

Na práci tří dnešních státních úředníků...

TEXT: ONDŘEJ HOMOLKA / FOTO: SHUTTERSTOCK

JEDNOTNÉ INKASNÍ MÍSTO

VSTUP DO NOVÉHO ROKU SPUSTIL ODPOČÍTÁVÁNÍ AMBICIÓZNÍHO PROJEKTU - JEDNOTNÉHO INKASNÍHO MÍSTA. ALESPŮŇ TAK TO POLITICI SLIBOVALI. JE TO SKUTEČNĚ REÁLNÉ?

Přenesení výběru stávajícího sociálního a zdravotního pojištění do struktury finančních úřadů představuje největší změnu v organizaci výběru daní od reformy daňového systému na přelomu let 1992/93. Budoucí změna se dotkne všech subjektů, které odvádějí pojištění, tedy zaměstnavatelů, kteří pla-

tí pojištění za své zaměstnance, ale i osob samostatně výdělečně činných.

Plánovaná reorganizace představuje nepochybně krok ke snížení administrativní zátěže, které v současné době poplatníci čelí. Bude v budoucnu vše tak jednoduché, že odpadne trojí papírování?

Ing. Ondřej Homolka působí ve firmě bpv consulting

Takže bude trojnásobné příznání místo tří samostatných? V tento okamžik platí zaměstnavatelé i OSVČ daně a pojištění v různých termínech a podávají k těmto platbám různá hlášení (zaměstnavatelé měsíčně, osoby samostatně výdělečně činné jednou ročně v návaznosti na podání daňového příznání). Jednotné inkasní místo s sebou přinese sjednocení termínů i místa výběru všech zmíněných plateb. Neruší však tři různé daně jako takové (nebo, chcete-li, v současné terminologii daň z příjmů a dvě pojištění). Pro zaměstnavatele, respektive jejich mzdové účetní či účtárny, se práce zkoncentruje do jednoho termínu, nemusí jí však být jednoznačně méně, protože hlášení o třech složkách jedné měsíční platby zůstane tak či onak v nějaké formě zachováno.

Rovněž tak se pro živnostníky sjednotí termín podání příznání a přehledů pro správu sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovnu. Nelze však vyloučit, že se stávající příznání ztrojnásobí. Nebo jinak řečeno je jisté, že naroste počet jeho stran. Je tak jednotné inkasní místo skutečně racionálním projektem přinářejícím jednoznačné úspory?

PŘINESE JIM ÚSPORY?

Určitě nikoli v krátkodobém horizontu. Reorganizace úřadů v souvislosti se zavedením jednotného inkasního místa si v první fázi vyžádá nemalé investice. Počáteční náklady se odhadují až na deset miliard Kč. Synergické efekty se dostaví až s odstupem času. K evidování a správě výběru plateb bude třeba menšího počtu úředníků. Teoreticky by se mohlo zdát, že bude stačit jedna třetina. Bohužel nelze očekávat, že vše zvládnou stávající správci daně po „náležitém“ zaškolení. Podstatou systému sociálního pojištění je, že platby tečou oběma směry. Správa sociálního pojištění na jedné straně inkasuje pojistné, na druhé straně vyplácí těm, jimž vznikne nárok, sociální dávky. Bylo by naivní očekávat převzetí této agendy stávajícími úředníky finančních úřadů. Část zaměstnanců (jak

velká část se ukáže až při přípravě přechodu na jednotné inkasní místo) ze správy sociálního pojištění přejde do finanční správy. I tak se ale smráká nad určitým počtem pracovních míst ve státní správě.

To je jistě špatná zpráva pro zaměstnance, kteří se musí začít poohlížet po jiném zaměstnání, ale zároveň zpráva o alespoň nějakých možných budoucích úsporách peněz na provoz státní správy. I tak je odhadovaná návratnost projektu (pokrytí počátečních investic úsporami, které nový systém přinese) v řádu deseti a možná i více let.

Jedno výběrní místo může v budoucnu rovněž přinést vyšší výběr příznaných odvodů. V současné době vymáhají pohledávky za neplatiče samostatně tři instituce. Mnohdy má šanci uspět jen ta, která je nejrychlejší, a na zbylé dvě už peníze z případných exekucí zbýt nemusí. Sjednocení místa výběru samozřejmě neovlivní ochotu poplatníků přiznávat veškeré příjmy. Tu určuje především míra daňového zatížení. Může však úředníkům usnadnit proces vymáhání, nebo alespoň bude stačit, když se vymáháním bude zabývat menší počet

...by napříště měl stačit úředník jediný

úředníků, protože v současnosti se stejným dlužníkem musí zaobírat až tři úředníci u třech různých institucí. Na druhou stranu lze úspěšně spekulovat o rozdílné motivaci státního úředníka a pracovníka soukromé zdravotní pojišťovny. Ta je na výběru pojistného mnohem více zainteresována a tuto motivaci nepochybně přenáší na své zaměstnance. Efektivita výběru státními úředníky může být výrazně nižší.

Nejistota panuje ohledně okamžiku, ke kterému má být jednotné inkasní místo zprovozněno. Sněmovna na sklonku minulého roku oddálila účinnost novely na 1. ledna 2015. Vzhledem k tomu, že tím by se jednotné inkasní místo posunulo až za horizont současného volebního období, lze očekávat, že vláda či vládní koalice navrhne vrácení účinnosti k 1. lednu 2014.

Jednotné inkasní místo měly ve svých předvolebních programech OSD, TOP 09 i Věci veřejné. Posunutí změn až na rok 2015 by tak postrádalo „politickou“ logiku – pro současné vládní strany by nefungující jednotné inkasní místo představovalo nenaplněný bod minulého volebního programu. &

